

№

1991
19:5

Рэзень вачі 1

1991

№2
Плякат
калер.

Мне рэжа слых хлусьня прамоў траскотных,
Мне сьдзіць вочы чырвань кумача,
Мне ўсё даўно абрыдла, апрача
Маўклівай непрытомнасьці самоты.

І ўсё ж калі б у цішыні дрымотнай
Турыны рог прызыўна загучаў
І на лязе узьнятага мяча
Запалымнелі водсьветы паходняў,

Я ўсе сумненьні адгарнуў бы разам,
І стаў пад белы сьцяг з чырвоным пасам,
Пад бел-чырвона-белы вольны сьцяг...

Чырвоны пас на белым тле Радзімы,
Ты клічаш нас за волі міг адзіны
Узьняцца і загінуць без разваг.

№3

Год таму назад народы Беларусі разам з народамі Расеі скінулі ярмо расейскага царызму, які найцяжэй прыціснуў быў Беларусь; ня пытаючыся народу, ён кінуў наш край у пажар вайны, якая чыста зруйнавала гарады і вёскі беларускія. Цяпер мы, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі, скідаем з роднага краю апошняе ярмо дзяржаўнай залежнасці, якое гвалтам накінулі расейскія цары на наш вольны і незалежны край. Ад гэтага часу Беларускай Народнай Рэспубліка абвешчаецца незалежнаю і вольнаю дзяржавай. Самі народы Беларусі ў васобе Устаноўчага Сойму пастаюць аб будучых дзяржаўных звязях Беларусі. На моцы гэтага трацяць сілу ўсе старыя дзяржаўныя звязы, якія далі магчымасць чужому ўраду падпісаць і за Беларусь трактат у Берасці, што забівае на сьмерць беларускі народ, дзелячы зямлю яго на часткі. На моцы гэтага ўрад Беларускай Народнай Рэспублікі мае ўвайсці ў зносіны з зацікаўленымі старанамі, прапануючы ім перагледзець тую частку Берасцейскага трактату, якая датычыць Беларусі, і падпісаць мірную ўмову з усімі ваяваўшымі дзяржавамі. Беларускай Народнай Рэспубліка павінна абіяць усе землі, дзе жыве і мае лічбённую перавагу беларускі народ, а дасягне: Магілёўшчыну, беларускія часткі Меншчыны, Гродзеншчыны (з Гродняй, Беластокам і інш.), Віленшчыны, Віцебшчыны, Смаленшчыны, Чарнігаўшчыны і сумежных часткаў суседніх губерняў, заселеных беларусамі. Беларускай Народнай Рэспубліка зацвярджае ўсе тая правы і вольнасці грамадзян і народаў Беларусі, якія абвешчаныя Устаўной Граматай ад 9 сакавіка 1918 року. Абвешчаючы аб незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, Рада яе пакладае свае надзеі на тое, што ўсе любячыя волю народы дапамогуць беларускаму народу ў поўнай меры здзейсніць яго палітычна-дзяржаўныя ідэалы.

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі

Дана ў Менску-Беларускім 24 сакавіка 1918 року.

НАКІД СТРАТЭГІІ

Незалежная Беларусь — многім сёння яна здаецца адкрыццём Амэрыкі, новым праектам дзяржаўнасці для недзяржаўнага народу, пачаткам пачаткаў... Гэта няслушнае ўяўленьне. Няслушныя й адносіны да незалежнасці Беларусі некаторых сённяшніх адраджэнцаў, якія ўяўляюць сябе першаадкрывальнікамі, тым самым выягваючы з-пад ідэі нацыянальнага адраджэння трывалы гістарычны грунт. 25 сакавіка 1918 году ідэя незалежнасці Беларусі ўпершыню была сфармуляваная ў яе сучасным выглядзе. Але гэта толькі форма, акт, які мусіць стаць найвялікшым нацыянальным сьвятам беларусаў. Што тычыцца зместу, дык мы мусім не абвешчаць, а пацвярджаць колішняю беларускую дзяржаўнасць. На гэтай зямлі гэтыя людзі аднойчы ўжо збудавалі свой утульны дом. Іхні досвед — трывалы падмурак нашых сучасных дзеяў.

Мэтафара Беларусі ўжо увасобленая ў жыццё. Беларусь жыве то па заходнім, то па ўсходнім часе, пры гэтым свой час не змяняючы. Гэта мэтафара стабільнасці для краіны з моцнай гаспадаркай, самастойнай палітыкай і развітай культурай. І гэта ж мэтафара надлому, разрыву, сьмерці для краіны з разбуранай гаспадаркай, каляніяльнай адміністрацыяй, заняпадам культуры. Рызыкну дапусціць, што Беларусь ніколі не выбераца з гэтай яміны, не пазьбегне сьмерці, не зьвязаўшы парваныя ніткі ўласнага натуральнага гістарычнага развіцця. Зараз, у часе дэкамунізацыі, беларускія адраджэнцы шукаюць для Беларусі натуральных шляхоў ейнага развіцця ў досведзе іншых краінаў, у наборы агульных дэмакратычных формул, а то і ў кантрабальшавіцкіх разумовых канструкцыях — ад праціўнага. Але ўсё гэта толькі праекты, матэрыял і спосабы будаўніцтва. Мабыць, пачынаць усё ж трэба з грунту, з рэльефу, з мадэрнізацыі таго будынку, які ўжо стаіць на гэтай зямлі не адно стагоддзе. Інстытуты й механізмы жыццядзейнасці незалежнай Беларускай дзяржавы запачаткаваныя й развітыя ў Полацкім княстве, у Вялікім княстве Літоўскім, у БНР. Усе гэтыя дзяржаўныя

ўтварэнні аднаго народа выраслі з адметнага сьветапогляду гэтага народу, з мэнталітэту, з прыродна-гістарычных умоваў яго існаваньня. Адкінуць гэты досвед — значыць, мець справу зь нейкім іншым народам, дакладней, зь негістарычным насельніцтвам пэўнай тэрыторыі. Страта незалежнасці кожным зь беларускіх дзяржаўных ўтварэнняў — наш найпершы досвед, без якога мы зноў рызыкуем намарна зьвесці ўсе нашыя адраджэнскія намаганні. Гэтая страта кожны раз мела зусім канкрэтныя прычыны. Многія зь іх — суб'ектыўныя — мы называем сёння аб'ектыўнымі і, фігуральна кажучы, замест «мы дазволілі сябе адлупцаваць» гаворым: «што зробіш, нас прыдушлі мацнейшыя».

Утварэнне моцных эўрапейскіх нацыяў, якія сёння выглядаюць здаровымі й перспэктывнымі, нязвычайна праходзіла праз выбар кожным народам адзінай, сваёй рэлігіі і сваёй сталай геапалітычнай арыентацыі. Сярод прыкметаў нацыі, якія мы ведаем са школы, — адзінства мовы, паходжаньня, тэрыторыі, гаспадаркі, — гэтых — адзінства рэлігіі й геапалітычнай арыентацыі — няма. Магчыма, яны б і не нагадалі пра сябе сёння, калі б мы зусім ня скінулі іх з рахункаў. Праваслаўе і каталіцызм — дзве рэлігіі беларусаў — ёсць рэлігіі варожыя паміж сабой. Тут закладзены той раскол нацыі, які меўся быць пераадолены ёю яшчэ ў сярэднявеччы, але... Ці ёсць у нас сёння нейкі стратэгічны праект пераадолення гэтага расколу? Няма. Прынамсі, канфэсійныя сваркі, якія ўжо пачаліся ў адраджэнскім руху, сьведчаць не пра набліжэнне да такога агульнага праекту, а пра ўсё большае разыходжаньне пазыцыяў. Магчыма, адзінае карыснае для Беларусі выйсьце канфэсіяў у палітыку было знойдзенае ў Заходняй Беларусі міжваеннага часу. Гэта супольная хадэцыя (хрысьціянская дэмакратыя), дзе б у інтарэсах Беларускай дзяржавы дзеілі беларускія сьвятары ўсіх канфэсіяў. У перспэктыве, калі беларускі народ вернецца да паўнакроўнага рэлігійнага жыцця, у яго

павінна быць адзіная царква. Каб зразумець важнасць геапалітычнае арыентацыі, трэба адмовіцца ад уяўленьня, быццам наш рэгіён Эўропы канчаткова сфармаваны. Сапраўды, Беларусь зараз зусім не гатовая да перагляду межаў, і найлепшае для нас сёння — адстойваць прынцып іх непарушнасці. Але ўжо заўтра ўсё можа зрушыць зь месца. Адна толькі Віленшчына ўяўляе зь сябе прадмет вострага зацікаўленьня СССР (як мажлівасць пакараць Летувіскую Рэспубліку за незалежнасць) і Польшчы (як традыцыйны цэнтар польскае культуры). Бязь Вільні страчвае палову свайго нацыянальна-гістарычнага патэнцыялу маленькая Летува. Бязь Вільні рызыкне ніколі больш не адрадіцца Беларусь. Уявім, што Масква адпусціць Летува з Саюзу ў межах, у якіх колісь гэтую Летува ў Саюз анэксавала паводле пакта Молатава-Рыбентропа. Польшча пакуль маўчыць. Бо калі Масква прагоніць зь Вільні летувісаў, тады яна застанеца для Польшчы адзіным канкурэнтам. Масква да Вільні ня мае ніякага этнічнага, гістарычнага, культурнага дачынення. Апроч этнічных, усе правы на Вільню ёсць у Польшчы ствараецца зь Віленшчыны і Гродзеншчыны Польская ССР, якая зараз жа патрабуе далучэння да мэтраполіі... Фантастыка? Магчыма, а магчыма, што заўтра ўсё гэта будзе выглядаць нерашучым прагнозам. Бо варта толькі пачаць перагляд межаў... Тады й Нямецчына загаворыць пра сваю мяжу з Польшчай. Украіна (якая зараз поўным ходам украінізуе беларускае Палесьсе) запатрабуе вярнуць межы берасцейскае дамowy 1918 г. І пайшло, і паехала. Куды нам у гэтыя рысталішчы без сваёй палітыкі й без сваіх палітыкаў! А пакуль не пайшло, Беларусі, акцэнтуючы сваю палітыку на непарушнасці межаў, трэба выйсці з СССР. Трэба было б... Яшчэ сёння гэты Эўрапейскі край празь незалежнасць можа захаваць сваю будучыню ў новай Эўропе. Мог бы...

(Працяг на стар. 3)

З КРОНІКІ ТЫХ ДЗЁН

Віленская беларуская газэта ГОМАН дзень за днём асьвятляла падзеі ў Менску, дзе 25 сакавіка 1918 г. была абвешчана незалежнасьць Беларусі. Сталася тое, чаго ўсім сэрцам сваім і ўсёй душою жадае здаўна сьведомы сваіх правоў і сваіх патрэб беларускі народ: у Менску, які за час вайны абярнуўся ў галоўны цэнтар беларускага нацыянальнага руху, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі ў ноч з 24 на 25 сакавіка апавясьціла дзяржаўную незалежнасьць Бацькаўшчыны. Рада БНР, выбраная Усебеларускім зьездам 30 сьнежня 1917 г., разгананым більшавікамі, і дапоўненая членамі Беларускай Вайсковай Рады, земстваў, местаў і нацыянальных меншасьцяў, — гэта першае правамочнае краёвае прадстаўніцтва Беларусі, гэта — «прадпарлямэнт» яе, адзіная ўстанова, якая можа прамаўляць ад імя ўсяго краю Беларускага... Цяпер Беларусь разарвала пугу, каторымі была зьвязаная звыш 100 гадоў з чужой дзяржавай, і мае права сама — і толькі сама гаварыць за сябе. На плянарным паседжаньні Рады, адкрытым старшынём яе І.Серадом а 5 гадзіне паабедзе 24 сакавіка, фракцыя Беларускай Сацыялістычнай Грамады прапанавала прыступіць да разгляду праекту незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі. Хаця проці гэтай прапановы была частка радных, якія лічылі яе несьвоечасовай, аднак пры галасаваньні за неадкладны разгляд прапановы выказалася пераважная большасьць членаў Рады. Тады прыступілі да нарады аб справе незалежнасьці, якая трывала да 5 гадзіны раніцы 25 сакавіка. Пры назлектрызаванай атмасфэры ў залі Рада вялікай перавагай галасоў ухваліла гэткую пастанову: «Рада Беларускай Народнай Рэспублікі абвяшчае Рэспубліку незалежнай і выдае стасоўную ўстаўную грамату». Мяставая група, складзеная з прадстаўнікоў небеларускае нацыянальнасьці, падала голас проці пастановы, але застала-

ся ў Радзе. Земцы ў колькасьці 9 асоб заявілі аб сваім выхадзе. Ад падачы голасу ўстрымаліся прадстаўнікі злучанай жыдоўскай сацыялістычнай групы і «Поалей Ціон». Прыняцьце пастановы Рады было спаткана шумным і гарачым прывітаньнем прысутных у залі. І пры першых праменьнях сонца — гэтага вечнага сымвала жыцьця і свабоды — раздаўся моцны дружны кліч: «Няхай жыве незалежная вольная Беларусь!» На гэтым быў зроблены перапынак да 12 гадзіны ў дзень 25 сакавіка. Пасьля адкрыцьця далейшай нарады быў прыняты тэкст устаўной граматы.

Рада БНР назначыла скліканьне ўстаноўчага сойму Беларусі на 1 сьнежня 1918 г. Падрыхтоўка выбараў даручана камісіі дзеля выпрацоўкі закона аб выбарах ва ўстаноўчы сойм Беларускай Народнай Рэспублікі

На моцы пастаноў Рады БНР з 12 і 14 красавіка ў склад Рады ўвайшлі ўсе члены Менскага Беларускага Прадстаўніцтва: Р.Скірмунт, А.Уласаў, генерал Кандратовіч,
(Працяг на ст. 4)

НАКІД СТРАТЭГІІ

(Працяг са стар. 2)

Сутнасьць у тым, што трэба рашуча адмовіцца ад геапалітычнае арыентацыі на Маскву. Гэтая арыентацыя досыць моцная ў беларускім народзе выключна й толькі таму, што наш народ быў доўгія гады пазбаўлены сваёй праўдзівай гісторыі. Ніколі за ўсю шматвяковую беларускую гісторыю прамаскоўская арыентацыя не прыносіла нам ні каліва прагрэсу, парадку, цывілізаванасьці. Ані каліва! Усё было наадварот. У войнах Беларусі з Масковіяй мы страчвалі часам кожнага другога свайго насельніка. У Маскоўскіх старасховах трэба шукаць галоўныя помнікі й здабыткі беларускай культуры і гісторыі. Масква васьмь ужо дзьвесьце гадоў навязвае нам свае містычныя ідэі пераўтварэньне сьвету, выкарыстоўвае нас як паддосьледных трусаў, а зямлю нашу — як палігон для пастаноўкі сваіх дэмаграфічных, навукова-тэхнічных і эканамічных авантураў. І ўсё гэта — пад трубныя лезунгі пра дружбу народаў, роўнасьць і братэрства. Урэшце, ніякая іншая мова, а менавіта расейская навязаная беларусам замест іхняй ўласнай. Іншая рэч —

Эўропа, разам зь якой Беларусь прайшла росквіт Рэнэсансу, Эўропа, у якой Старабеларуская дзяржава часта бывала заканадаўчай мод у палітыцы, юрыспрудэнцыі, у дыскусіях часоў рэфармацыі. Эўропа, усе агрэсіі якой на Беларусь былі справакаваныя Масквой. Эўропа, якая і біла нас толькі тады і за тое, што мы станавіліся часткай «трэйцый Рымскай імперыі», якая прагнула навучыць сьвет, як трэба жыць. Вядома, усё ня так проста, але сутнасна — усё так. Наша геапалітычная арыентацыя — Эўропа. Не Масква, бо гэта для падарванае Масквой жа Беларусі — канец. І не нэўтралітэт, пра які гаворыць некаторыя адраджэнцы. Пры нашай цяперашняй беднасьці і бездапаможнасьці нэўтралітэт у сучасным сьвеце — абсурд. Мы і не заўважым як паміж Расеяй і Польшчай раптам не акажацца ніякай трэйцый дзяржавы. Толькі хаўрус. Магчыма, хаўрус з аб'яднанай Нямеччынай, які нэўтралізуе Польскія апетыты на Беларусь. У беларуска-нямецкіх дачыньнях ёсьць чорныя старонкі, але ёсьць і белыя, чаго ня скажаш пра кнігу нашых дачыньняў з Расеяй. Самы час адмовіцца і ад справакава-

ных Масквою непрыязьняў да летувісаў і да латышоў. Зь летувісамі мы ў вадной дзяржаве пражылі 500 гадоў і заўсёды вузлом нашага братэрства была Вільня — алтар нашай супольнай гісторыі і нашых культур. У сёньняшняй геапалітычнай сітуацыі летувісы Вільню могуць не ўтрымаць. Не ўтрымалі б яе (каб хто даў) і мы. Толькі разам нам гэта пад сілу. Калі ж Вільню забярэ Польшча, тады й мы, і летувісы нават разам ня зможам вярнуць яе. Зусім рэальна, што ўжо ніколі. Шкада, што ў цэлым адраджэнскае асяродзьдзе сёньня не гатовае нават да хаўрусу зь летувісамі. Істотна, што ў такой суполцы Беларусь магла б падужэць, не рызыкуючы быць асіміляванай мацнейшым хаўруснікам, што ў хаўрусе зь любым іншым суседам было б немагчыма... Так могуць выглядаць накіды да стратэгіі незалежнасьці. Без адзінства нацыі і бязь сяброў на палітычнай арэне мы ўжо сёньня можам не здраджваючы беларушчыне, зьмяніць сваю адраджэнскую актыўнасьць на заняткі кактусаводзтвам.

Сяргей Паўлоўскі.

З КРОНІКІ

(пачатак на стар. 3)

протаіерэй Кульчыцкі, кс.Гадлеўскі, П.Аляксюк, К.Гадыцкі-Цьвірка і інш.

У Раду БНР кааптавана група беларускіх дзеячоў, што стаяць на плятформе Беларускага Прадстаўніцтва. У гэтай групе ёсць сацыялісты эўрапейскага фасону і ёсць прадстаўнікі беларускай дэмакратычнай інтэлігенцыі, духавенства праваслаўнага і каталіцкага. У Раду Рэспублікі адразу ўвайшоў моцны «цэнтар», і цяпер праца над адбудаваннем БНР пойдзе моцнымі крокамі. Насколько Рада пры яе чыста сацыялістычным складзе мела многа крытыкаў дабраахвотных і злых, настолькі цяпер — пры новым складзе зь беларускім моцным цэнтрам і левым крылом — маець можнасьць быць працаздольнай. Правае крыло — зь беларускага нацыянальнага пагляду — будучь складаць нацыянальныя меншасьці і цэнтральныя партыі. Патрэбен некаторы час, каб фізіяномія Рады прыняла ясную форму. Цэнтар і левае крыло ўзаемна прытасуюцца: у нацыянальнай палітыцы ў іх будзе мала розніцы, у

сацыяльных справах больш ці менш далёкай будучыні захаваецца розніца пунктаў пагляду. Мы дачакаліся вялікай хвілі, калі беларусы зрабілі ядны нацыянальны фронт. Цяжкі абавязак лёг цяпер на Раду Рэспублікі: трэба сыцягнуць Беларусь з тых карчоў, на каторыя сеў яе дзяржаўны карабель.

Як глядзяць кіраўнічыя беларускія элемэнты незалежнай Беларусі на задачы цяперашняга момэнту, гэта найлепей відаць зь менскіх беларускіх газэт. Усе яны абіяты адным настроем, адной думкай аб будаванні Беларускага гаспадарства. З кожнага артыкулу, з кожнага радка выяўляецца моцная вера ў справядлівасьць сваёй справы, вера ў моц і сілу беларускага народу, які ўжо скраінуўся зь мёртвага пункту і шывкімі крокамі даганяе іншыя дзяржаўныя народы.

На становішча старшыні Рады БНР выстаўляюцца кандыдатуры А.Уласава, А.Смоліча, А.Прушынскага і С.Рака-Міхайлоўскага. Як кандыдатаў на становішча старшыні Народнага Сакратарыяту, каторы павінен узяцца за ўтварэньне новага кабінэту, называюць Язэпа Лёсіка, Рамана Скірмунта і інш. Тымчасова сакратарыят складаецца з гэтых асоб: тымчасовы старшыня і сакратар міжнародных спраў — Язэп Варонка, сакратар унутраных спраў — К.Езавітаў, прасьветы — А.Смоліч, судоў — Бялевіч, народнай гаспадаркі — Серада, грашовых спраў — П.Крэчэўскі, апекі — П.Бадунова, пошты і тэлеграфу — А.Карач, земляробства — Т.Грыб, загадчык спраў Сакратарыяту — Л.Заяц.

Гэтымі днямі ў Менск да Народнага Сакратарыяту прыбыла з Кіева дэлегацыя, складзеная з прадстаўніка Беларускай Арганізацыі на Украіне А.Галавінскага і прадстаўніка грамадзянска-культурнага клюбу «Зорка» Я.Фарботкі. Дэлегаты прывезьлі вестку, што Украінскі Урад фактычна прызнаў незалежнасьць Беларусі. У Кіеве заснована «Беларуская Тарговая Палата» і «Беларуска-Украінскае Таварыства Збліжэньня», да якога ўвайшлі гэтыя ўкраінскія дзеячы як праф. М.Грушэўскі, Яфрэмаў, Дмітро Дарашэнка і інш.

19 красавіка адбылося першае афіцыйнае паседжаньне прадстаўнікоў ураду Украінскай Народнай Рэспублікі і ўраду Беларускай Народнай Рэспублікі дзеля разгляду справы ўстанавленьня межаў між абедзьвюма рэспублікамі. З боку УНР былі Ліхнякевіч, Сьвідэрскі і Пятроўскі, з боку ўраду БНР — Цьвікевіч і Рак-Міхайлоўскі.

У Менск мае прыехаць спецыяльны паўнамоцнік Украінскай Народнай Рэспублікі пры Народным Сакратарыяце БНР, прызначаны міністрам замежных спраў Украіны.

Народны Сакратарыят адведала дэлегацыя Наваградзкага і Рэчыцкага паветаў: п.п. В. Канстанцінаўскі, Ф. Лукашэвіч і Я. Клаўсіч. Дэлегаты адбылі нараду са старшынём Народнага Сакратарыяту Язэпам Варонкам, былі на паседжанні Рады БНР 21 красавіка.

5

6

~ 10

14 красавіка адбылося паседжаньне Бабруйскай Беларускай Рады. Гутарка ішла аб сучасным становішчы і аб адносінах да Рады Беларускай Рэспублікі. У прынятай рэзалюцыі між іншым гаворыцца аб прызнанні самабытнасці Беларусі і поўнай яе незалежнасці ад каго б то не было. Бабруйская Рада будзе падтрымваць Цэнтральную Беларускаю Раду і Народны Сакратарыят ва ўсім, што яны ўчыняць, каб правесці ў жыццё вышэйсказанае. Далей у рэзалюцыі гаворыцца аб патрэбе паглыблення нацыянальнай свядомасці народу і злучэння ўсіх жывых сіл на грунце культурна-нацыянальнай работы дзеля адраджэння Беларусі. У канцы паседжанья на мейсца А.Аўсяніка, пасланага за прадстаўніка ў цэнтральную Раду, выбраны Усьпенскі. Да выканаўчага камітэту выбраны Шулякоўскі, Шурын, Мірановіч, Мазуронак і Давідовіч. Аднагалосна прынята пастанова аб кааптацыі ў Раду ... Каліноўскага і Караля.

У Адэсе арганізаваная Адэская Беларускай Рада (Тэрэшчанская вул. 20), каторая выдае штодзённую газету «Беларускі Веснік». Да рады належаць прадстаўнікі арганізацый беларускіх уцекачоў і былых вайсковых радаў на паўднёва-заходнім фронце.

Народны Сакратарыят БНР, разгледзеўшы рэфэрат старшыні свайго Язэпа Варонкі аб устанавленні дзяржаўнай пячаці Рэспублікі, аднадушна прыняў прапанову дакладчыка і зацвердзіў рысунак пячаці, на якім паказана

пячаць беларуска-літоўскага князя Міндаўга з пачатку XIII ст. (1242 — 1263). Усярэдзіне пячаці — рысунак «Пагоні» на выпуклым квадратным арнаманце са старабеларускім узорам на баках. Гунька на кані — у тры зубцы, а ня круглая. Навакोल «Пагоні» ўкруг надпіс у стылю летапісаў: «Беларуская Народная Рэспубліка». Асобная камісія пры Народным Сакратарыяце займаецца цяпер справай аб устанавленні дзяржаўнага штандару Рэспублікі.

Народны Сакратарыят БНР даручыў вядомаму знаўцу беларушчыны прафэсару Украінскага Універсітэту М.Даўнар-Запольскаму магчыма хутчэйшае ўлажэнне спісу прафэсараў дзеля адкрыцця ў Менску дзяржаўнага Беларускага Універсітэту. Як паказвае праф. Даўнар-Запольскі, заняць катэдры ў Беларускім Універсітэце згадзіліся прафэсары былых расейскіх універсітэтаў у Кіеве, Варшаве, Дорпаце, а таксама маскоўскія і пецяярбургскія прафэсары.

Паводле думкі аднаго выдатнага беларускага палітычнага дзеяча, у Менску будзе адкрытая асобная школа — Беларускае Грамадзка-Навуковае Калегія, каторая мае на мэце прыгатаваць дазнаных і свядомых у беларускіх справах працаўнікоў дзеля кіравання ладжанымі беларускімі грамадзкімі і адміністрацыйнымі ўстановамі. Поўны курс будзе трымаць 2 месяцы. На першы курс будуць прымацца асобы (бяз розніцы полу), каторыя скончылі прынамсі 6 класаў б. расейскіх сярэдніх школаў. Плата за навуку за ўвесь курс — 200 рублёў.

Навука будзе адбывацца паводле спецыяльнай сістэмы (гутаркі й рэпэтыцыі). Прайшоўшым курс з дазволу Народнага Сакратарыяту будуць даваць атэстаты, каторыя давацімунь некаторыя правы й прывілеі пры паступленні на службу ва ўрадавых установах Рэспублікі.

Адкрыцця паводле думкі беларускай дзеля народнай прасьветы пры менскай сталічнай думе Курсы Беларусказнаўства (Захараўская вул. 43) разьвіваюцца вельмі ўдала. На курсы запісалася ахвотнікаў шмат больш, чым можна было спадзявацца. У ліку лектараў — выдатныя беларускія палітычныя й культурныя дзеячы А.Смоліч (народны сакратар асьветы), Я.Варонка (старшыня Народнага Сакратарыяту), Я.Лёсік (рэдактар газеты «Вольная Беларусь»), прафэсар Масонюс, Ст.Лянкоўскі, Кодзіс, Косьцевіч, Аўсянік ды інш. Слухачы — самыя розныя: тут і людзі ўжо пажылыя з універсітэцкімі ступенямі, малаграматныя дзяцюкі і студэнты б. расейскіх вышэйшых школ, і гімназісты. Паводле нацыянальнасці іх ёсць беларусы, а за імі й украінцы, парадку: жыды, вялікарусы, паякі і іншыя.

У Кіеве прыежджала дэлегацыя ад мазырскага павету, які на моцы п. 2 мірнай умовы далучаны да Украіны і цяпер уваходзіць у Валынскую губ. Дэлегацыя даведалася старшыні Рады народных міністраў укр. рэсп., катораму падала заяву, што ў Мазырскім павеце
(Працяг на ст. 6)

6

7

(Пачатак на ст. 5)

жывуць толькі беларусы. П. Галубовіч з гэтым згадзіўся й сказаў, што навет мае быць далучаны на аснове самаазначэння жыхароў.

20 красавіка адбылося другое паседжанне прадстаўнікоў Беларускага і Украінскага ўрадаў у справе аб дзяржаўных межах. Галоўнае пытанне — канцовыя пункты на ўсходзе і захадзе. Украінская дэлегацыя прапануе лічыць заходнім пунктам Выганаўскае возера і намячае мяжу па паўночным баку ад чыгункі Пінск - Гомель. Старшыня Беларускай дэлегацыі пратэстуе супраць гэтага й кажа, што належнасць раёну Прыпяці да Беларусі — варунак, без каторага ня можа быць згоды. Паседжанне адкладаецца дзеля разгляду гэтага пытання ў камісіях.

Праф. М. Даўнар-Запольскі напісаў з прычыны абвешчання незалежнасці Беларусі перадавы артыкул у кіеўскай газэце «Беларускае слова», у якім між іншым кажа: «Лёсы зроблены! Вялікі акт у жыцці нашага народу здзейсніўся: Беларусь абвешчана сваім часовым урадам незалежнай рэспублікай. Мы прадстаўляем нацыю адметную ад другіх народаў сваёй мовай, этнаграфічнымі асаблівасцямі і агульным культурным укладам жыцця, утвораным гістарычна. Ужо адзін гэты варунак дае нам права на незалежнае дзяржаўнае існаванне. З гістарычнага боку мы прадстаўляем сабой нацыю, каторая толькі каля 150 гадоў была правінцыяй Расейскай імперыі. Да прылучэння да Расеі Беларусь перажыла тры перыяды гістарычнага жыцця. Да 14 веку яна складалася з некалькіх княстваў, меўшых кожнае значэнне незалежнага гаспадарства. У 14 ст. Беларусь самахоць злучылася з Літвой і да 1569 г. ўяўляла сабой незалежнае дзяржаўнае цела. І пасля 1569 г., злучыўшыся актам Уніі з Польшчай, Беларусь ня страціла сваіх суверэнных правоў, астаючыся некалькі стагодзьдзяў федэратыўнай часткай аднае Рэчы Паспалітай — Польшка-Літоўска-Беларускага гаспадарства. Яна не была правінцыяй Польшчы й захоўвала сваю дзяржаўнасць. Мы гістарычна звыклі да вольнага ўрадавання, адабранага ў нас Расеяй.»

Сёлета 25 красавіка Беларускай дэлегацыяй у Кіеве быў пададзены нямецкаму паслу пры Украінскім урадзе мэмарыял, падпісаны А. Цвікевічам, праф.

М. Даўнар-Запольскім і П. Трэмтовічам. У мэмарыяле гэтым між іншым кажацца: «Калі б беларуская справа зацікавіла нямецкага палітыка, то канкрэтна мы звярталіся б з свайго боку з гэткай прапановай: 1. Мы прасілі б прызнаць незалежнасць Беларусі і ўласнасць Рады й яе кааліцыйнага міністэрства. 2. Мы прасілі б устанавіць зь мяйсцовымі нямецкімі ўласцямі гэтыя адносіны, пры каторых наш урад мог бы зарганізаваць свае сілы, каб устанавіць сваю ўладу ва ўсходняй частцы Беларусі, цяпер занятай бальшавікамі. 3. Разам з гэтым мы прасілі б аб захаванні Беларусі ў яе прыродных, гістарычных, этнаграфічных і эканамічных межах. Канкрэтна мы будзем прасіць аб захаванні за Беларусіяй Горадзеншчыны, цёку Прыпяці і м. Вільні».

13 траўня да Беларускага Народнага Сакратарыяту даведаліся прадстаўнікі Рэчыцкага земства М. Мяцельскі і Д. Гічык. Дэлегаты радзіліся з старшынём Народнага Сакратарыяту Я. Варонкам і народным сакратаром асветы А. Смолічам аб справе, злучанай зь беларуска-ўкраінскімі перагаворамі, а таксама аб справе арганізацыі сеткі беларускіх школаў і ўвядзення беларускай мовы ў школах ужо існуючых.

Зь ініцыятывы групы беларускіх дзячоў закладаецца Беларускае Таварыства Чырвонага Крыжа, каторае цяпер вельмі патрэбна.

Зь ініцыятывы Менскае Вучаніцкае Грамады закладаецца новае культурна-асветнае і спартыўнае таварыства сагайдакаў (Бой-Скаўты), каторага мэта фізічнае й маральнае гадаванне пад клічам «Няхай жыве Незалежная Беларусь!»

Як наказвае «Кіевская Мысль», члены дэлегацыі БНР С. Рак - Міхайлоўскі, А. Цвікевіч, і праф. М. Даўнар-Запольскі былі ў новага ўкраінскага міністра замежных спраў Васіленкі й адбылі зь ім нараду аб беларуска-ўкраінскіх межах, беларускай тарговай палаце на Украіне і гандлёвых зносінах абедзвюх дзяржаў. Нягледзячы на заявы нямецкіх, польскіх і аўстрыяцкіх газет, ніякіх перагавораў аб «беларуска-ўкраінскай уніі» дэлегацыя ні з кім з членаў украінскага ўрада не вяла.

Камісія дзеля выпрацоўкі наказу апрацоўвае рэформу прадстаўніцтва ў Радзе БНР з тае прычыны, што чыслення беларускія правінцыяльныя рады дабіваюцца мейсца для сваіх дэпутатаў у Радзе. Рада з кожным днём здабывае ўсё болей і болей прыхільнасці з прычыны правільнасці й цвёрдасці палітыкі, якую яна вядзе ад дня апавяшчэння незалежнасці Беларусі. Асабліва цягнуцца да Рады ўцекачы з Горадзеншчыны й Віленшчыны, спадзеючыся, што яна даб'ецца злучэння ўсіх беларускіх земляў...

Фота У. Кармілкіна.

У рэдакцыю беларускай газеты СВАБОДА

Паважаны Сп. Рэдактар, Маладая Беларускай Народная Рэспубліка ня мела часу на падгатаванне сваёй дастатковай вайскавай сілы, каб абараніць сваю нова-абвешчаную незалежнасць і была паноўна акупаваная маскоўска-камуністычнымі імперыялістамі, каторыя паддалі Беларускі народ пад хвалі жудастых зьдзекаў і масавага вынішчання з выключнай мэтай аслабіць Беларусь да ступеня няз-

дольнасці на самастойнае жыццё... Масавыя магілкі з дзесяткамі, калі ня з тысячамі тысяч, замардаваных ворагамі нявінных дзетак Маці-Беларусі раскіданыя па ўсіх куточках беларускай зямелькі сьведчаць аб мардэрскай палітыцы гэнацыду акупанта. Аднак вораг пацярпеў паражку ў сваіх злачынных плянах знішчэння Беларускага народу — бо полымя Ідэі Незалежнасці Беларусі адалей ярка гарыць і пашыраецца ў сэрцах Беларускіх патрыётаў, доказам чаго ёсць сённяшні пасьпяховы

нацыянальны ўздым на Беларусі і што запэўняе нас аб скорым і поўным ажыццяўленьні таго Сьвятога Ідэялу Незалежнасці Беларусі які быў абвешчаны Актам 25-га Сакавіка, 1918. Няхай жыве Вольная і Незалежная Беларусь!!!

З пашанай,
А.Алехнік

Гэнэральны Сакратар
Беларусаў Аўстраліі Аўстраліі

Дзень Незалежнасці ў Нью Джэрзі

Ад 1959 году 25 сакавіка — Дзень Незалежнасці Беларусі, быў абвешчаны Беларускім Днём у штаце Нью Джэрзі спачатку губэрнатарам Робэртам Б.Мэйнарам, а потым губэрнатарам Рычардам Дж.Х'юзам. Гэтай падзеі спрыяла актывізацыя чыннасці беларускіх іміграцыйных колаў у Злучаных Штатах Амэрыкі, і ў прыватнасці у штаце Нью Джэрзі, а таксама разумёныя уладамі універсальнасці ідэі незалежнасці, права кожнай нацыі вырашаць свой уласны лёс, справядлівага змаганьня беларускага народу за вызваленне ад штучна створанай савецкай каланіяльнай сістэмы. Яшчэ да пачатку 18 стагоддзя ў Злучаных Штатах з'явілася шмат беларускіх імігрантаў, многія з якіх былі палітычнымі ўцекачамі. Гэтых людзей не задавальняў заняпад у Рэчы-Паспалітай Польшчы і Вялікім Княстве Літоўскім. Пазьней іх лік павялічыўся за кошт тых людзей, якія ўдзельнічалі ў шматлікіх паўстаннях супроць Расеі ў 19 стагоддзі. Тадэвуш Касцюшка, сын Беларусі, які нарадзіўся ў Мерахоўшчыне, што каля Слоніму, прыехаў у гэтую краіну ў 1776 годзе. Ён вызначыўся ў Рэвалюцыйнай вайне, набыў ступень брыгаднага гэнэрала, за сваю службу атрымаў падзяку ад Кангрэсу Злучаных Штатаў. Пад час і пасьля вайны, выконваючы свае абавязкі, ён штораз апынаўся ў многіх мейсцах Нью Джэрзі, такіх як Камдэн, Прынстан і Рарытан, якія на кароткі час становіліся яго прытулкам. Вялікая іміграцыя зь Беларусі ў Злучаныя Штаты пачалася прыблізна ў 1880 годзе і працягвалася да 1-й Сьветнай вайны. У першую чаргу гэтая іміграцыя стала вынікам пагаршэньня эканамічнага становішча на Беларусі, хаця ня менш важнай была роля рабоў, адведзеная беларусам у іхняй уласнай краіне. Трэба зазначыць, што ў 1859 годзе друкарства на беларускай мове было абвешчанае па-за законам. Па ацэнках розных крыніцаў за гэты адцінак часу Беларусь пакінула ад паўмільёну да аднаго мільёну людзей. Вялікімі колькасцямі імігранты з гэтых груп расьсяліліся ў мястэх і мястэчках Нью Джэрзі. Яны сталі хвермерамі, рамеснікамі й гандлярамі. Яны збудавалі заводы й цэрквы. Сяньня можна адшукаць шмат малых заводаў, якімі так ганарыцца Нью Джэрзі, што пабудавалі імігранты зь Беларусі. Большасьць праваслаўных цэркваў усходняга абраду, шмат касьцёлаў і сінагогаў пабудавалі імігранты зь Беларусі. Давід Сарноф, старшыня Рады дырэктароў Амэрыканскай Радыёкарпарацыі й яе былы прэзыдэнт, зьяўляецца выбітным прадстаўніком гэтых груп імігрантаў ізь Беларусі. Ён нарадзіўся ў 1891 годзе ў Узьлені, што ля сталіцы Беларусі, Менску, і прыехаў у Злучаныя Штаты ў 1900 годзе. Ён зрабіў глыбокі адбітак на жыцьці гэтай краіны як зачынальнік сістэмы радыё й тэлевізіі, праслужыў з адзнакамі падчас 2-е Сьветнае вайны пад камандаю гэнэрала Эйзэнхаўвара, набыў ступень брыгаднага гэнэрала. Дасьледчыя й вытворчыя пбудовы Амэрыканскай Радыёкарпарацыі — адметная рыса краявуду штата Нью Джэрзі. Пасьля 2-е Сьветнае

вайны ў Злучаныя Штаты прыбыла новая вялікая група імігрантаў зь Беларусі, многія з каторай аселі ў Нью Джэрзі. Найвялікшыя групы пасяліліся ў Саўт Рывар, Пасаік і Нью Бранзуік. У многіх аспэктах гэтыя імігранты розніліся ад тых, што прыехалі раней. Галоўным чынам гэта былі палітычныя ўцекачы, з усьведамленьнем сваёй беларускай спадчыны, адданыя справе вызваленьня Беларусі ад замежнага дамінаваньня. У адрозьненні ад дагэтуляшніх імігрантаў яны адразу пачалі ладзіць грамадзкія, дабрачынныя й рэлігійныя згуртаваньні, галоўнаю мэтай якіх была дапамога беларускім імігрантам у справе ўладкаваньня ў новых умовах жыцьця й захаваньня культуры й традыцыяў сваёй краіны. Злучаныя Штаты прапанавалі ім неабмежаваныя магчывасьці. Др. Яўген Вярбіцкі, былы жыхар Нью Бранзуіка, стаў вядомым біяхэмікам, яго імя занесена ў сьпіс Амэрыканскіх Мужоў Навукі. Ён часта чытае лекцыі ў гэтай краіне і за мяжой. Ён быў членам дасьледчае групы міністэрства сельскае гаспадаркі Амэрыкі. Сп. Барыс Кіт із Саўт Рывару стаў экспэртам па ракетным паліве; ён быў сааўтарам многіх кнігаў па гэтай тэме. Нью Бранзуік стаў домам і для правялебнага Язэпа Германовіча, знакамітага беларускага каталіцкага сьвятара, які 20 гадоў прысьвяціў місіянству ў Манджурыі, а 10 гадоў правёў у канцэнтрацыйным лягэры ў Сібіры. У 1962 годзе ён выдаў кніжку пад назовам «Кітай, Сібір, Масква». Зараз Беларусь стаецца больш вядомай ва ўсім сьвеце, чымся дагэтуль. Толькі на другой сэсіі 88 Кангрэсу 30 кангрэсменаў палічылі патрэбным зьявіцца да зьезду з нагоды 46 Угодкаў Дэкларацыі Незалежнасці Беларускае Народнае Рэспублікі. Сярод іх прадстаўнікі штата Нью Джэрзі Мілтан В. Глен, Джэймс С. Аўчынклес, Чарльз С. Джоўлсан, Дамінік В. Даніэльс ды Пітар В. Родына. Ніжэй падаюцца скарачаныя прамовы мянаваных Кангрэсменаў, узятыя з кнігі «Congressional Record» (Працэдура й спрэчкі 88-ага Кангрэсу, Другой Сэсіі).

ШАНОЎНЫ МІЛТАН В. ГЛЕН: Сп. старшыня, я спачуваю ўсім нацыям, заняволеным Расейскім камунізмам, і выкарыстоўваю гэтую магчывасьць, каб аддаць належнае беларускаму народу ў дзень яго незалежнасці. 25 сакавіка 1918 года гэтыя адважныя людзі абвесьцілі незалежнасць, стварыўшы дэмакратычную рэспубліку. Нягледзячы на ўсе ахвяры, маладая Беларуская дзяржава не змагла захаваць сваю незалежнасць пад усьціскам большавіцкіх сілаў. Новая Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка, створаная на яе мейсцы й акупаваная савецкімі сіламі застаецца сяньня безаблічнай, адміністрацыйнай рукой Маскоўскага ўраду, які не адпавядае надзеям беларускага народу. Намаганьні Масквы па выкараненьні беларускага нацыянальнага духу праваліліся. Беларусы не адмовіліся ад імкненьня аднавіць дэмакратычны ўрад, увасоблены ў Рэспубліцы, якую Саветы задушылі ў 1920 годзе...

ШАНОЎНЫ ДЖЭЙМС С. АУЧЫНКЛЭС Сп. Старшыня, сяньня мы адзначаем нацыянальнае сьвята — Дзень Незалежнасці Беларусі, рэспублікі, якую захапіла й зьяволіла камуністычная Расея, пазбавіла волі й зрабіла пешкай ў сваіх руках. Апрача ўсіх цяжкасьцяў гэтых мужных людзі, адданыя сваім традыцыям, па-ранейшаму прагнуць волі й свабоды. Іхні дух падтрымлівае вера ў тое, што ідэя незалежнасці ніколі не памрэ, і ў гэты дзень яны зноў выказваюць сваю рашучасьць адрадыць Беларускую Народную Рэспубліку, свабодную ад панаваньня тыранаў.

ШАНОЎНЫ ЧАРЛЬЗ С. ДЖОЎЛСАН ...Хаця незалежнасць, абвешчаная 46 год таму, доўга не пратрывала, і ўжо ў 1921 годзе незалежнай Беларусі ня стала, але неўміручая ідэя незалежнасці па-ранейшаму жыве ў сэрцы беларускага народу. Сяньня яны мараць аб дні, калі згіне ненавісны камуністычны рэжым, і яны зноў у сваёй Бацькаўшчыне ўдыхнуць сьвежае паветра свабоды. Мне вельмі ўсьцешна далучыцца да амэрыканцаў беларускага паходжаньня ў сьвяткаваньні Дня Незалежнасці Беларусі.

ШАНОЎНЫ ДАМІНІК В. ДАΝІЭЛЬС Сп. Старшыня, так званая «свабодная» Беларуская Рэспубліка, якая застаецца ў складзе Савецкага Саюзу, стаіць жывым сьведчаньнем таго, што значыць свабода пры камунізьме. ...З пункту гледжаньня камунізму асоба падпарадкаваная дзяржаве. Камуністычная дактрына не прызнае свабоднага выбару асобы будаваць сваё ўласнае жыцьцё паводле абранага ўзору. І нідзе ў сьвеце не праявілася так яскрава ненатуральнае, пачварнае заняволенне асобы, як у дачыньнях Савецкага Саюзу да Беларусі...

ШАНОЎНЫ ПІТАР В. РОДЫНА: ...Штогод у дзень 25 сакавіка адзначаюцца ўгодкі, якія маюць вялікае значэньне для амэрыканскіх грамадзянаў беларускага паходжаньня, а таксама для ўсіх беларусаў як у краінах вольнага сьвету, так і ў самой Беларусі, якая дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Расеяй. ...У мінулым Беларусь была незалежнай краінай і адыгрывала важную ролю ў сярэднявечнай гісторыі Усходняе Эўропы. Беларусь узнікла ў раньнім сярэднявеччы ў выглядзе Полацкага, Смаленскага, Тураўскага ды іншых княстваў. Пазьней яна ўзьядналася й стала вядомай як Вялікае Княства Літоўскае. У 1795 годзе гэтую краіну гвалтоўна інкарпаравала ў свой склад Расейская Імпэрыя. Аднак беларусы без упынку намагаліся аднавіць сваю незалежнасць. Важнаю спробаю зьяўляюцца падзеі 1812 году пры судзеянні Напалеона і пазьней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаньні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Расеі прапанавала новую магчывасьць аднавіць свабоду, на гэты раз шляхам дэмакратычнага самавызначэньня. 15 сьнежня 1917 году ў сталіцы Беларусі Менску адбыўся Першы Усебеларускі Зьезд з мэтай адрадыць незалежную Беларусь. Зьезд абраў Раду й Прэзыдыум як выканаўчы орган, які ўзяў на сябе адказнасьць за лёс нацыі. Аднак гэты зьезд быў атакаваны ды разагнаны ўзброенымі сіламі Савецкай Расеі. Пазьней, 25 сакавіка 1918 года Рада Беларускай Народнай Рэспублікі ўхваліла Трэцюю Устаноўчую Грамату і ўрачыста абвесьціла незалежнасць (Працяг на стар. 8)

СТАТЫСТЫКА СВАТОЧНАЯ

На пытаньне адказалі 100 чалавек, прадастаўленыя ўсе сацыяльныя й узроставыя групы, 59% жанчыны; 53% апытаных маюць вышэйшую й няпоўную сярэдняю адукацыю, 41% — сярэдняе й сярэдне-спэцыяльнае, 6% — няпоўнае сярэдняе.

1. Ці ведаеце Вы, што 25 сакавіка 1918 года ў Менску была абвешчана БНР?

Так — 24%; Не — 76%.

2. Вашыя адносіны да гэтых даты?

а) лічу гэты дзень вялікім сьвятам для ўсяго народа Беларусі — 18%;

б) гэты сьвята патрэбнае, асабліва ў нашай рэспубліцы, дзе многія пра яго ня ведаюць — 37%;

в) не лічу гэтую дату за сьвята, (большасьць рэспандэнтаў лічылі гэты пытаньне правакацыйным) — 8%;

г) мяне гэта не хвалюе — 15%;

д) цяжка адказаць — 22%.

3. Як Вы думаеце, чаму гэты дзень шырока не адзначаецца ў Беларусі?

а) таму, што народ ня ведае сваёй гісторыі — 19%;

б) таму, што ўлада знаходзіцца ў руках камуністаў — 16%;

в) таму, што вялася палітыка русіфікацыі — 15%;

г) таму, што афіцыйныя ўлады не дазваляюць — 12%;

д) таму, што ён не зьяўляецца сьвятам для беларускага народу — 9%;

е) цяжка адказаць — 29%.

4) Назавіце, калі ласка, дату ўтварэньня БССР?

Слушныя адказы далі — 22% рэспандэнтаў; Няслушныя (ці зусім ня ведаюць) — 78%

СВАБОДА

Дзень Незалежнасьці ў

(Працяг са стар.7)

Беларусі. Узброеныя сілы Савецкай Расеі з усходу й Польшчы з захаду напалі на маладую Беларускаю дзяржаву й падзялілі яе тэрыторыю паміж сабой. Слуцкае ўзброенае паўстаньне 1920 года было адной са спробаў абараніць незалежнасьць Беларусі. Аднак Беларускае войска было люта раздаўлена арміяй Савецкай Расеі. ...На Беларусі поўным ходам ідзе русіфікацыя. Расейская Камуністычная партыя і Урад мае на мэце поўнае зьліццё ўсіх нерасейскіх народаў у адзіны савецка-расейскі народ. Беларусі русіфікуюць расейскія школы, расейскія газэты й кнігі, расейскія чыноўнікі. ...Ва ўсіх галінах жыцьця для беларусаў прыгнёт выцясніў свабоду. Але хаця яны й жывуць пад гэтым ярмом, яны захавалі ў сваіх сэрцах надзею на волю. Злучымся ж з тымі, хто застаецца там, іх сваякамі й нашчадкамі тут у малітве, што гэта надзея хутка зьдзейсніцца.

ДЭКЛЯРАЦЫЯ

ПАКОЛЬКІ, 25 дня сакавіка 1918 году, дэмакратычна абраная Нацыянальная Асамблея абвешчыла Беларусь вольнай і незалежнай рэспублікай; і ПАКОЛЬКІ, хаця рэспубліку захапілі сілай зброі расейскія камуністы, але суп-

раціўленьне беларускага народу гэтаму рэжыму ніколі не спынялася. І мільёны беларускіх патрыётаў паранейшаму спадзяюцца вярнуць сваёй Бацькаўшчыне незалежнасьць і дэмакратыю; і ПАКОЛЬКІ, супраціўленьне беларускага народу паўсюдна натхняе прыхільнікаў свабоды й дэмакратыі і заслугоўвае спагады, маральнай і матэр'яльнай падтрымкі ўсяго вольнага сьвету; і

ПАКОЛЬКІ, тысячы грамадзянаў беларускага паходжаньня, жыхароў Нью Джэрзі, адзначаюць 46 ўгодкі абвешчання незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі;

Пагэтану я, Рычард Дж. Х'юз, Губэрнатар Штата Нью Джэрзі, абвешчаю гэты

СЕРАДУ, 25 САКАВІКА, 1964 г. БЕЛАРУСКИМ ДНЁМ у Нью Джэрзі і патрабую з гэтай нагоды адпаведных урачыстасьцяў.

Маёй рукою падпісана й зацьверджана Вялікай Пячаткай Штата Нью Джэрзі, сакавіка, дзесятага дня, года адна тысяча дзевяцьсот шэсьцьдзсят чацьвертага ад нараджэньня Спадара Бога і сто восемдзсят восьмага ад незалежнасьці Злучаных Штатаў.

/подпіс/

Губэрнатар

Аўтар словаў Гімна
КРАЎЦОЎ МАКАР

Мы выйдзем шчыльнымі радамі
на вольны родны свой прастор,
хай воля вечна будзе з намі,
а гвалту мы дамо адпор,

дамо адпор.

Няхай жыве магутны, сьмелы
наш беларускі родны дух,

родны дух,

штантар наш бел-чырвона-белы
пакрый сабой народны рух.

На бой за шчасьце і за волю
народу слаўнага свайго,
браты, цярпелі мы даволі
на бой усе да аднаго,

да аднаго.

Імя і сілу беларуса
няхай пачуе й бачыць той,
хто сьмее нам нясьці прымусы
і першы выкліча на бой!

Браты да шчасьця мы падходзім,
хай гром грывіць яшчэ мацней,
ў крывавах муках мы народзім
жыцьцё Рэспублікі сваёй,
жыцьцё Рэспублікі сваёй!

Дасланыя матэрыялы рэдакцыя не рэцэнзуе і не вяртае. Думка аўтараў не абавязкова супадае зь меркаваньнем рэдакцыі.

Піцэнзія № 10. Афс. друк. Друкарня МАУ

Рэдакцыйная рада: А.Гуркоў,

С.Дубавец,

П.Жук, В.Корзун, А.Крыштаповіч,

А.Лалценак, С.Харзўскі.

Выдавец П.Жук.